

Как были построены пирамиды?

Илон Маск написал как-то в Твиттере, что их построили инопланетяне. Еврейская традиция гласит, что их построили сыны Израиля. Египетские же ученые утверждают, что их построили египтяне. Но все до сих пор поражаются: как удалось сдвинуть столь тяжелые камни? Если так, то почему левиты не могли использовать ту же технологию при возведении Мишкана (Скинии)?

Еврейское озарение

Знакомство с учением Ребе

ПКУДЕЙ

Шמות

לעילוי נשמת אמנו וזקנתנו
האשה החשובה מצויינת במדותיה

בעלת מסירות נפש

מרת דבורה ע"ה גרינברג

בת הרה"ח ר' אהרון מענדל

נפטרה אור ליום ג' - כ"א מנחם אב תשפ"ג

В память о нашей маме и бабушке

Дворе Гринберг

Дочери раввина Аарона Мендела Хазана

*Она жертвовала собой ради еврейства
Покинула этот мир 21 менахем ава 5783*

For sponsorship opportunities, email info@jewishinsights.org

Published and Copyright 2024 by

Shluchim Office International

816 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

718.221.0500

5784 - 2024

Founded in 2008 in memory of Rabbi Gabi and Rivky Holtzberg OB"М
Shluchim of the Rebbe to Mumbai India

А. Кто возвел Скинию?

ПЕРВОИСТОЧНИК 1 Шмот, 39:32-33, 42-43

Этим кончилась вся работа для Скинии шатра собрания; и сделали сыны Израиля все, как повелел Г-сподь Моше, так и сделали. И доставили Скинию к Моше: шатер и все принадлежности его, крюки его, брусья его, засовы его, столбы его и подножия его.

Во всем, как повелел Г-сподь Моше, так и сделали сыны Израиля всю работу. И осмотрел Моше всю работу, и вот, они сделали ее, как повелел Г-сподь, так и сделали. И благословил их Моше.

וַתְּכַל כָּל־עֲבֹדַת מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה כִּן עָשׂוּ. וַיָּבִיאוּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן אֶל־מֹשֶׁה אֶת־הָאֹהֶל וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו קְרָסָיו קְרָשָׁיו בְּרִיחָו וְעַמֻּדָיו וְאֲדָנָיו.

כָּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה ה' אֶת־מֹשֶׁה כִּן עָשׂוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הָעֲבֹדָה. וַיִּרְא מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה וְהִנֵּה עָשׂוּ אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה ה' כִּן עָשׂוּ וַיְבָרַךְ אֹתָם מֹשֶׁה.

ПЕРВОИСТОЧНИК 2 Шмот, 40:1-2, 17-18, 34

И сказал Г-сподь Моше, говоря: в первый день первого месяца поставишь ты Скинию шатра собрания.

И было, в первый месяц второго года, в первый день месяца, поставлена была Скиния. И поставил Моше Скинию, и положил подножия ее, и поставил брусья ее, и наложил засовы ее, и поставил столбы ее.

И покрыло облако шатер собрания, и слава Г-спода наполнила Скинию.

וַיְדַבֵּר ה' אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר. בְּיוֹם־הַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ תָּקִים אֶת־מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד.

וַיְהִי בַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בַּשָּׁנָה הַשְּׁנִיָּת בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הוּקָם הַמִּשְׁכָּן. וַיָּקָם מֹשֶׁה אֶת־הַמִּשְׁכָּן וַיִּתֵּן אֶת־אֲדָנָיו וַיִּשֶׂם אֶת־קְרָשָׁיו וַיִּתֵּן אֶת־בְּרִיחָיו וַיָּקָם אֶת־עַמֻּדָיו.

וַיִּכֶס הָעֶנָן אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּכְבֹּד ה' מְלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן.

ПЕРВОИСТОЧНИК 3 Раши к Шмот, 39:33

«И доставили Скинию к Моше»: в одиночку не смогли ее возвести. Поскольку Моше не сделал никакой работы в Скинии, Б-г оставил ему задачу возвести ее, поскольку ни один человек не мог ее возвести [самостоятельно] из-за тяжести балок, ведь ни один человек не обладал достаточной силой, чтобы установить их, кроме Моше. Моше сказал Б-гу: «Как сможет человек возвести ее?» Б-г ответил: «Занимайся ею своими руками». Все выглядело так, будто Моше возводил ее, но она возникла и встала сама собой. В этом смысл сказанного: «Скиния была поставлена» (Шмот, 40:17) – она встала сама собой. [Это объяснение приведен по] Мидрашу рабби Танхумы.

וַיָּבִיאוּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְגו'. שְׁלֹא
הָיוּ יְכוּלִין לְהַקְיִמוֹ; וְלִפִּי שְׁלֹא
עָשָׂה מֹשֶׁה שׁוּם מְלֶאכֶה בַּמִּשְׁכָּן,
הַנִּיחַ לוֹ הַקָּב"ה הַקְּמָתוֹ, שְׁלֹא
הָיָה יְכוּל לְהַקְיִמוֹ שׁוּם אָדָם
מִחַמַּת כְּבֹד הַקָּרְשִׁים, שְׁאִין כַּח
בְּאָדָם לְזַקְפֹן, וּמֹשֶׁה הֶעֱמִידוֹ;
אָמַר מֹשֶׁה לְפָנֵי הַקָּב"ה אֵיךְ
אֶפְשֶׁר הַקְּמָתוֹ עַל יְדֵי אָדָם?
אָמַר לוֹ עֲסֹק אֶתָּה בְיָדְךָ, וְנִרְאָה
כְּמַקְיָמוֹ וְהוּא נִזְקָף וְקָם מֵאֲלֵיו,
וְזֶהוּ שְׁנֵאמַר הוּקָם הַמִּשְׁכָּן
(שְׁמוֹת מ') – הוּקָם מֵאֲלֵיו;
מְדַרְשׁ ר' תַּנְחוּמָא:

Ребе

Пятилетний ученик Торы узнает благодаря Раши, что возведение Скинии происходило чудесным образом: «ни один человек не мог ее возвести [самостоятельно] из-за тяжести балок, ведь ни один человек не обладал достаточной силой, чтобы установить их, кроме Моше». Откуда такая сила у Моше? «Моше сказал Б-гу: “Как сможет человек возвести ее?” Б-г ответил: “Занимайся ею своими руками”». Иными словами, Моше должен был взяться за работу своими руками, и все выглядело так, будто он возводит Мишкан, однако его стены встали **сами собой**, силой Б-га. Здесь есть два нюанса: с одной стороны, ни один

הבן חמש למקרא זוכר מה שלמד בפירוש רש"י בפי' פקודי' שהקמת המשכן היתה בדרך נס - "שלא היה יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים שאין כח באדם לזקפן, ומשה העמידו", הא כיצד, "אמר משה לפני הקב"ה, איך אפשר הקמתו על ידי אדם? אמר לו עסוק אתה בידך נראה כמקימו והוא נזקף וקם מאליו", כלומר, משה היה צריך רק לעסוק בידיו כאילו מקימו, אבל באמת - נזקף המשכן וקם מאליו, על ידי הקב"ה.

человек не обладал силой воздвигнуть Переносной храм, и он был воздвигнут Б-гом **чудесным образом**. Человеческие руки были задействованными только внешне. С другой стороны, хотя на самом деле его воздвиг Б-г, **заслуга** установки Мишкана принадлежит **человеку**. Как говорит Раши: «Поскольку Моше не сделал никакой работы в Скинии, **Б-г оставил ему задачу возвести ее, поскольку ни один человек не мог ее возвести [самостоятельно] из-за тяжести балок, ведь ни один человек не обладал достаточной силой, чтобы установить их, кроме Моше**». Другими словами, несмотря на то, что все произошло чудесным образом, Моше считается тем, кто собрал Мишкан воедино — хотя бы потому, что создал видимость, что занимается им.

Обычное чудо

Здесь мы обнаруживаем еще один факт, который часто упускают из виду: вопрос о тяжести Скинии и неспособности людей ее собрать имел место не только при первой ее сборке, но и каждый раз, когда левитам нужно было разбирать, транспортировать и снова возводить Скинию на новом месте.

ובענין זה - שני פרטים: (א) הקמת המשכן אינה יכולה להיות על ידי אדם כי אם על ידי הקב"ה, בדרך נס, ופעולתו של האדם אינה אלא בכך שעוסק בידיו ונראה כמקימו. (ב) ולאידך, אף שאין זה אלא באופן שנראה כמקימו, ואילו לאמיתו של דבר הוא נזקף וקם מאליו, מכל מקום, פעולה זו שעוסק בידיו נחשבת כמו שהוקם על ידי אדם, כמו שכתב רש"י שם: "לפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקב"ה הקמתו. . משה העמידו", כלומר, אף שבאמת נזקף וקם מאליו, הרי גם הפעולה ד"עסוק אתה בידך נראה כמקימו" נחשבת כאילו שהוקם על ידי משה.

וכאן ישנו דבר חידוש - שלא שמים לב אודותיו: העובדה "שלא היה יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים שאין כח באדם לזקפן" - היתה לא רק בעת שהוצרכו להקים את המשכן בפעם הראשונה, כי אם גם בכל פעם ופעם שהיו צריכים הלויים לפרק את המשכן, לשאתו ממסע למסע, ולהקימו מחדש במקום חנייתם.

Мы вынуждены признать, что при каждой разборке и сборке Мишкана именно Б-г чудом поднимал его стены. Левиты же действовали так, будто они собирали его, в то время как на самом деле Мишкан чудесным образом поднимался **сам собой**.

И это не противоречит сказанному: «И при подъеме Скинии в путь **пусть складывают ее левиты**; и при остановках Скинии **пусть ставят ее левиты**». Поскольку возведением Мишкана занимались левиты своими руками, то весь этот процесс приписывается именно им, так же как первая его сборка приписывалась Моше; как уже было сказано, хотя Переносной храм встал сам собой, его возведение приписывают Моше, который создавал видимость, будто собирал его.

ומכיון שכן, בהכרח לומר שבכל פעם ופעם שהוצרכו הלויים לפרק ולהקים את המשכן - נעשה הדבר באופן של נס, כלומר, הלויים עסקו בידיהם באופן שיהיה נראה כאילו הם המקימים, ולאמיתו של דבר נזקף וקם מאליו, על ידי הקב"ה.²

וכאמור, אין הדבר בסתירה להמפורש בכתוב³ "ובנסוע המשכן יורידו אותו הלויים ובחנות המשכן יקימו אותו הלויים", היינו, שזהו תפקידם ופעולתם של הלויים - דמכיון שהלויים עסקו בזה בידיהם, נחשב הדבר לפעולתם של הלויים, שנקרא של שם, על דרך הקמת המשכן בפעם הראשונה שהוצרכה להיות על ידי משה דוקא ("לפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקב"ה הקמתו"), שאף ש"נזקף וקם מאליו", נקראת פעולה זו על שם משה, מכיון שעסק בידיו נראה כמקימו.

2 ראה רא"ם ושפ"ח פקודי שם.
3 במדבר א, נא.

Б. Строители пирамид не могут возвести Скинию?

Ребе

Теперь на ум приходит еще один вопрос, касающийся сложности сборки Скинии. Хотя пятилетний ребенок может и не задать этот вопрос, он вызовет беспокойство у зрелого ученика, знающего мировую историю.

В Египте есть знаменитые пирамиды, построенные из массивных камней возрастом несколько тысяч лет. Есть теория, что эти пирамиды были построены сынами Израиля, когда они были рабами в Египте. Эта теория находит поддержку в следующем стихе: «И построил [еврейский народ] для фараона города-хранилища, Питом и Раамсес». Раши поясняет: «Мощные и укрепленные для хранения», из чего следует, что эти города долгие годы служили защите египетских ресурсов. И пирамиды стоят и по сей день, несмотря на то, что они были построены тысячи лет назад.

Как могли быть построены пирамиды из камней такой величины? Как эти гигантские камни перемещались из каменоломен? Ведь речь идет о невероятно больших камнях! Ответ прост: над этим сообща работали

אך עדיין יש להקשות בנוגע לכללות העניין דהקמת המשכן "שלא היה יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים" - קושיא שיכול להקשות מי שמתמצא בדברי ימי העמים (מה- שאין- כן בן חמש למקרא):

נמצאים כיום במצרים ה"פירמידות", הבנויות מאבנים גדולות ביותר, וקיימות כבר אלפי שנים, ולפי המקובל בדברי ימי העמים - ניבנו על ידי בני ישראל בהיותם במצרים. וסמך לדבר - מה שכתוב⁴ "ויבן ערי מסכנות לפרעה את פיתום ואת רעמסס", ערים "חזקות ובצורות לאוצר"⁵, ומובן, שערים הצריכות לשמש כמבצר לאוצר - אין עושים אותם מאבנים קטנות או אפילו אבנים רגילות, כי אם מאבנים גדולות, כדי שיחזיקו מעמד למשך שנים רבות, כפי שאכן רואים במוחש את גדלם וחזקם של ה"פירמידות", שלמרות שניבנו לפני אלפי שנים, נשארו בקיומן עד עצם היום הזה.

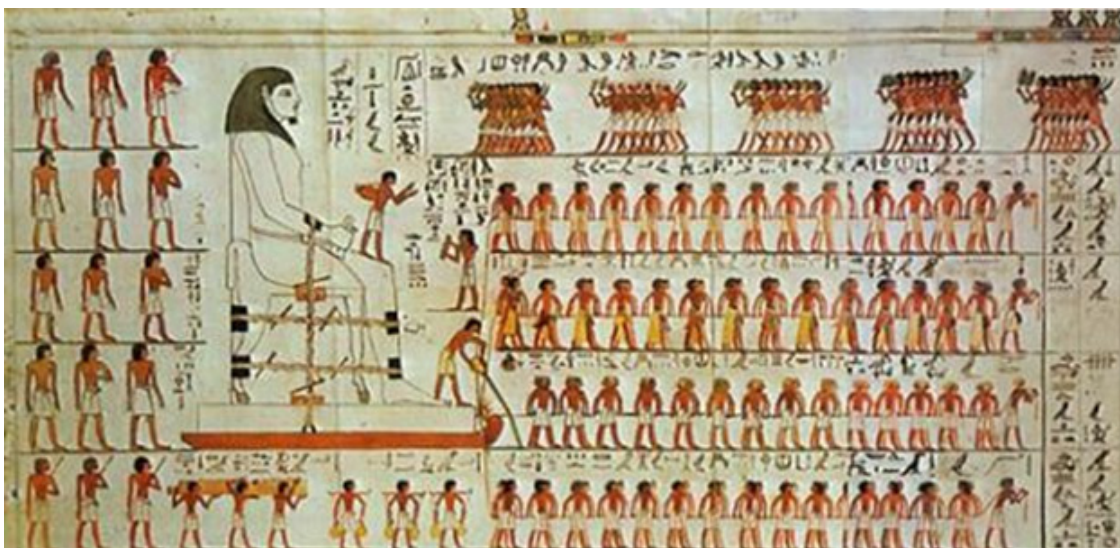
ולכאורה: כיצד ניבנו ה"פירמידות" מאבנים גדולות כל כך? ועוד לפני זה - כיצד נשאום והביאום ממקום אחר (שהרי במקום עמידתם אין אבני-מחצב, ובהכרח שהביאום ממקום אחר), הרי מְדוּבֵר אודות

многие люди. И рисунки на пирамидах действительно изображают множество рабов, тянущих веревками камни в унисон.

Это ставит нас перед очевидным вопросом. Каждый из камней пирамиды весил **несравнимо больше**, чем балки Скинии. Как же могло случиться, что те самые евреи, которые на протяжении стольких лет строили египетские пирамиды, не смогли сообща построить Скинию? Почему некоторое ю люди не смогли консолидироваться? Почему понадобилось **чудо**, чтобы Скиния «встала **сама собой**»?

אבנים גדולות וכבדות ביותר?! הרי המענה לזה - בפשטות, שעשו זאת כמה אנשים יחדיו, כפי שאמנם רואים על גבי ה"פירמידות" ציורים של עבדים הקשורים בחבלים ומושכים יחדיו את האבנים.

ואם כן, מתעוררת שאלה פשוטה: משקלה של אבן אחת מאבני ה"פירמידות" הוא - שלא בערך לגבי המשקל דקרש אחד מקרשי המשכן. ומכיון שכן, היתכן שאותם יהודים שבמשך שנות שעבודם במצרים, ריבוי שנים, הקימו את ה"פירמידות" - לא יכלו להקים את המשכן?! מדוע לא יוכלו לעשות זאת כמה אנשים יחדיו?! ולשם מה הוצרכו לנס שיהיה המשכן "קם ונוקף מאליו"?!
8

Рабский труд

Ответ заключается в том, что они определенно обладали силой переносить большие тяжести и строить города-хранилища. Но это влекло за собой **изнурительный труд**.

Евреи построили пирамиды из больших камней только потому, что фараон поработил их и изнурял **тяжким трудом!**

Не во имя Г-спода

Творец определенно не предписывал возводить Мишкан путем тяжелого труда. Напротив, в самом начале предписаний, касающихся Мишкана, мы находим: «И возьмите Мне возношение от каждого, **кого подвигнет сердце**». «Каждый, **кого подвигнет сердце**, пусть принесет возношение Г-споду». Это нужно было сделать добровольно и с радостью, а не по принуждению и уж тем более не через изнурение.

Б-г не принимает в жертву украденного теленка. Если кража одного животного не может быть приемлема для Б-га даже в качестве единоразового жертвоприношения, то, разумеется, Он не хочет, чтобы изнурительный труд, являющийся кражей свободы и способностей человека, был источником той самой Скинии, в которой будут совершаться жертвоприношения на регулярной основе! Очевидно, не в этом воля Б-га.

ויש לומר הביאור בזה: בודאי קיימת אפשרות לשאת משאות כבדים ולהקים על ידם ערי מבצר - אבל, ישנו תנאי עיקרי בדבר - "עבודת פרך"!

ובכן: מה שבני ישראל הקימו את ה"פירמידות" בנשואם אבנים כבדות ביותר - לא היה זה אלא מפני שפרעה העבידם בפרך.

אמנם, כאשר מדובר אודות ציווי הקב"ה להקים את המשכן - בודאי לא יצוה הקב"ה שהקמתו ונשיאתו יהיו באופן ד"עבודת פרך", אדרבה: כבר בהתחלת הציווי על דבר עשיית המשכן - נאמר בכתוב: "ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו לבו"⁶, "כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה"⁷, באופן של נדיבות־לב דוקא, ולא מתוך הכרח וכפיה, ופשיטא - לא באופן דעבודת פרך!

והגע עצמך: הקב"ה אינו חפץ שיקריבו לפניו קרבן מן הגזל⁸. ובכן, אם גזל של בהמה אחת אינו יכול להתקבל לרצון לפני ה' אפילו בתור קרבן חד-פעמי - קל-וחומר בן בנו של קל-וחומר ל"גזל" כוחותיו וחירותו של אדם בכך שיצטוֹרֵך לעבוד עבודת פרך, כדי לבנות לה' משכן שעליו יקריבו קרבנות באופן תמידי! פשיטא, שדבר כזה הוא היפך רצונו של הקב"ה!

8 פרש"י ויקרא א, ב.

6 תרומה כה, ב.
7 ויקהל לה, ה.

Сверхчеловеческие силы?

Есть и другой вариант: Б-г мог наделить их **суперспособностями**, чтобы они могли возвести Скинию без изнурительного труда.

Однако подобный вариант неуместен, поскольку Б-г желает, чтобы мы выполняли Тору и ее заповеди естественным образом.

В свете этих двух пунктов (а именно: (а) нельзя предписывать изнурительный труд и (б) труд должен осуществляться в естественных условиях), не могло быть иного варианта возведения Скинии. Сыны Израиля должны были выполнить свою часть работы, действуя так, будто они возводили ее по своим силам (не занимаясь непосильным трудом), а затем их поддержал Сам Б-г.

אמנם, עדיין קיימת אפשרות נוספת - שהקב"ה יתן להם כחות על-אנושיים, למעלה מן הטבע, כך שיוכלו להקים את המשכן ללא עבודת פרך.

ובכן, גם אפשרות כזו אינה - שכן, רצה הקב"ה שהעבודה דקיום התורה ומצוותיה תהיה בדרכי הטבע.

ולאור שני הכללים הנזכרים לעיל - (א) שלילת הענין דעבודת פרך, (ב) עבודה בדרך הטבע דוקא - מובן, שלא היתה ברירה אחרת בהקמת המשכן, כי אם שבני ישראל יעשו את הפעולה שלהם, "עסוק אתה בידך נראה כמקימו", בכחות רגילים (לא באופן דעבודת פרך, וגם לא באופן שיקבלו כחות על-אנושיים), ואז - המשכן "נזקף וקם מאליו", על ידי הקב"ה.

В. Выполняй свою часть...

Ребе

Вы делаете естественное, Б-г делает сверхъестественное

Это дает нам важный урок в служении Б-гу.

Цель служения еврея заключается в том, чтобы превратить этот мир в обитель Б-га. Этот процесс не требует изнурительного труда. Хотя определенные жизненные ситуации требуют самопожертвования, само по себе это не единственно верная и естественная форма служения. В обычных условиях еврею предписывается делать то, что ему по силам: «Действуй ты руками своими», а Святой, благословен Он, сверхъестественным образом поддержит тебя, восполнив то, чего недостает.

То же самое и с нашими делами, как сказано в Торе: «И благословит тебя Г-сподь, Б-г твой, во всем, что ты делаешь»:

Б-г повелевает нам в Торе: «Шесть дней работай и выполняй всякий свой труд». А Мидраш поясняет: «Это предписание». Необходимо работать, вносить свой вклад, каким бы он ни был. Действие формирует сосуд,

ומזה למדים הוראה ומוסר בעבודת ה':

עבודתו של יהודי לעשות מהעולם משכן ומכון לשבתו יתברך - אינה בבחינת "עבודת פרך" חס ושלום, ישנם אמנם זמנים מיוחדים שבהם צריך להיות העניין דמסירות נפש, אבל אין זה סדר העבודה על דרך הרגיל, "תמידים כסדרם" ... הסדר על דרך הרגיל הוא - שיהודי עושה את התלוי בו, "עסוק אתה בידך", בדרך הטבע, ואז - נעשה כל שאר הענינים מאליהם, על ידי הקב"ה, באופן שלמעלה מהטבע!

ודבר זה בא לידי ביטוי גם בקשר לפעולתו של יהודי בעניני העולם - כמו שנאמר⁹ "וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה":

עבודתו של יהודי בעניני העולם - על פי ציווי הקב"ה "ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך"¹⁰, ובלשון המכילתא¹¹: "זו מצות עשה" - היא באופן שהוא עושה את הפעולה שלו, איזה פעולה שתהיה, "בכל אשר תעשה", "כלי" בלבד, ועל

11 הובאה בדרשות ר' יהושע אבן שועב פרשת וישב, ובספר מנחה בלולה.
וראה לק"ש ח"י ס"ע 245 ואילך. וש"נ.

9 ראה טו. יח ובספרי.
10 יתרו כ. ט.

который наполняется благословением Б-га, воплощаемом в детях, жизни, здоровье, средствах к существованию.

ידי זה נמשכת ברכתו של הקב"ה -
"וברכך ה' אלקיך" - בכל מצטרך. לו, בני
חיי ומזוני רויחי, ולא רק כפי המוכרח,
אלא גם באופן של עשירות - "ברכת ה'
היא תעשיר"¹².

משיחת ש"פ נשא, י"ב סיון,
רשימת השומעים בלתי מוגה.
תו"מ ה'תשמ"ה ח"ד ע' 2277

ПЕРВОИСТОЧНИК 4 Шмот, 20:8-10

Помни день субботний, чтобы святить его. Шесть дней работай и делай всякое дело твое; А день седьмой – суббота – Г-споду, Б-гу твоему: не делай никакого дела ни ты, ни сын твой, ни дочь твоя, ни раб твой, ни рабыня твоя, ни скот твой, ни пришелец твой, который во вратах твоих.

זְכוֹר אֶת-יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ.
שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד וְעָשִׂיתָ כָּל-
מְלֶאכֶתְךָ. וַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת
לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ לֹא-תַעֲשֶׂה כָל-
מְלֶאכֶה אַתָּה וּבְנֶךָ וּבִתְּךָ עֶבֶדְךָ
וְאִמְתְּךָ וּבְהֵמָתְךָ וּגְרֶךָ אֲשֶׁר
בְּשַׁעְרֶיךָ.

Мехильта рабби Шимона бар Йохая

«Шесть дней работай»: Рабби говорил: это самостоятельная заповедь; точно так же, как евреям предписано соблюдать Шаббат, им и предписано работать [в течение недели].

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד: רַבִּי אֹמֵר:
הָרִי זֶה גְּזֵרָה אַחֲרֵת. שְׁכַחְשָׁם
שֶׁנֶּצְטוּוּ יִשְׂרָאֵל עַל מִצְוֹת
עָשָׂה שֶׁל שַׁבָּת, כִּי נֶצְטוּוּ עַל
הַמְּלָאכָה.

ПЕРВОИСТОЧНИК 5 Авот де-рабби Натан, 11

Шмая говорил: «Люби труд». Каким образом? Надо любить труд и не отказываться от него; точно так же, как Тора была дана с закльчением заветом, работа также была дана с заветом, как сказано: «Шесть дней работай и выполняй весь свой труд».

שְׁמַעְיָה אֹמֵר: אֲהוֹב אֶת
הַמְּלָאכָה... כִּיצַד? מְלַמֵּד
שֶׁיְהֵא אָדָם אוֹהֵב אֶת הַמְּלָאכָה,
וְאֵל יִהְיֶה שׁוֹנֵא אֶת הַמְּלָאכָה,
כְּשֶׁם שֶׁהַתּוֹרָה נִיתְּנָה בְּבָרִית,
כִּי הַמְּלָאכָה נִיתְּנָה בְּבָרִית,
שֶׁנֶּאֱמַר "שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲבֹד
וְעָשִׂיתָ כָּל מְלֶאכֶתְךָ וַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת לַה' אֱלֹהֶיךָ..."